

Läslista Demokrati

Ett urval av böcker om demokrati från de senaste åren, samt länkar till några webbsidor i ämnet. Att använda för självstudier, läsecirklar eller diskussionsmöten.

Sverige

- *Demokratins framtid* (2018)

I antologin *Demokratins framtid* ger ledande forskare sin syn på demokrati och demokratiska processer. I fokus står demokratins tillstånd i dag och med detta som utgångspunkt tecknas också olika framtidsscenarier. Redaktörer är Katarina Barrling, docent vid Uppsala universitet och Sören Holmberg, professor emeritus vid Göteborgs universitet.

<https://firademokratin.riksdagen.se/global/bestall-och-ladda-ned/#>

- *Rösträttens århundrade : kampen, utvecklingen och framtiden för demokratin* (2018)

En populärvetenskaplig forskarantologi med texter av statsvetare, historiker, ekonomhistoriker, medieforskare, genusvetare och konstvetare. I tre delar, om bakgrunden, utvecklingen under 1900-talet och framtiden, berättar författarna om processerna som ledde fram till riksdagsbesluten, om människorna som arbetade med rösträttsfrågan och om vilka utmaningar demokratin står inför i dag.

- *Condorcets misstag – Hoten mot staten och demokratin*, av Per Molander (2017)

Nicolas de Condorcet (1743-94) var en betydande upplysningsfilosof under franska revolutionen, men han gjorde ett allvarligt misstag. Han trodde att när människorna en gång hade nåtts av upplysningens idéer, så förblev de för all tid upplysta. Det ödesdigra felet blir utgångspunkten för Per Molander som i sin bok visar att demokrati, jämlikhet andra centrala värden hela tiden måste försvaras för att inte vittra bort.

- *Folkstyret i rädslans tid*, av Olle Wästberg och Daniel Lindvall (2017)

Stödet för den auktoritära populismen kan ses som en protest mot hur det demokratiska systemet fungerar. Det är en rörelse som fångar upp de känslor av maktlöshet, utanförskap och oro som många människor har inför samhällsutvecklingen. Därför måste demokratin utvecklas. Olle Wästberg var ordförande och Daniel Lindvall huvudsekreterare i den statliga Demokratiutredningen som kom 2016. Med stöd av utredningens forskning analyserar de och för fram tankar och förslag på hur demokratin kan reformeras.

- *Efter guldåldern : om partiernas förändring och vad den innebär för demokratin*, av Tommy Möller (2018)

I flera decennier har frågan om "partiernas kris" stått i centrum för samhällsdebatten och tilldragit sig forskarnas intresse. Färre blir medlemmar och ännu färre engagerar sig i partierna. Väljarna blir rörligare - men det blir också partierna, de förändras. Men hur gestaltar sig denna förändring och vad får detta skifte för betydelse för partiväsendet och i förlängningen för demokratin?

- *Handbok för demokrater : Hur gör en enskild människa för att skydda demokratin?*, Elisabeth Åsbrink, Sverker Sörlin och Ola Larsmo (red.) (2018)

Demokratin behöver ett aktivt skydd. Men exakt hur skyddet ska se ut behöver vi inte vara eniga om. För som redaktörerna för denna bok konstaterar: "Det demokratiska samtalet ska spreta, det ska bestå av en kör av olika stämmor. Demokrati kan definieras som en sund oenighet. Det farliga är inte att ta del av åsikter vi ogillar, det farliga är om bara en röst, en

åsikt släpps fram och om samtal och argument övergår i hot och hat. Då eroderar demokratin inifrån.”

- *Hotet mot demokratin : högerpopulismens återkomst i Europa och USA*, Martin Gelin, Erik Åsard (2019)

Alltsedan början av 2000-talet har populistiska partier gått starkt framåt inte bara i Europa utan även i övriga världen. Framgångarna har i många fall ritat om ländernas politiska landskap och skapat nya ledarfigurer som Viktor Orbán i Ungern, Rodrigo Duterte i Filippinerna och Donald Trump i USA. En skarpsynt skildring av högerpopulismens återkomst.

- *Folk & Vilja*, av Folke Tersman och Torbjörn Tännjö (2020)

Folk & vilja är en ny historia om demokratis djup, räckvidd och yttersta mening – berättad via tydliga svar på avgörande frågor: Om demokrati har en inbyggd utjämnande effekt, varför är våra demokratier så ojämlika? Demokrati är folkstyre – men vilket är ”folket” som skall styra? Hur ska företag och offentlig verksamhet demokratiseras utan att den grundläggande ägandeformen rubbas? Och hur ska framtidens globala styre se ut för att demokratin inte ska bli en parentes i världshistorien?

- *Ingen självklarhet: om demokratis framväxt och utmaningar*, av Jonny Hjelm och Christer Nordlund (red.) (2020)

En antologi med kapitel författade av en rad svenska forskare. Idén om demokrati i betydelsen folkstyre går tillbaka till antikens Aten, men vilka som ska utgöra folket och hur styret ska bedrivas har debatterats alltsedan dess. Över tid har allt fler grupper av människor inkluderats i demos. Samtidigt har det under demokratis hela historia funnits ett motstånd mot att gemene man och kvinna ska ha inflytande över politiska angelägenheter. Borde inte styret skötas av experter? Räcker det inte med att en upplyst ledare eller ett parti med bred förankring kanaliserar folkviljan?

- *Därför demokrati*, av Mårten Wikforss och Åsa Wikforss (kommer maj 2020)

I *Därför demokrati* reder Åsa Wikforss ut kunskapens roll i demokratin och förklarar varför och på vilka sätt hoten mot kunskapen också utgör ett hot mot demokratin. Boken syftar till att sprida kunskap om en av vår tids mest avgörande politiska frågor och ge oss de redskap som krävs för att skydda demokratin i post-sanningens tid. Hennes bror Mårten Wikforss, utbildad journalist, bidrar med reflektioner över demokratis särart och speciella värde.

Internationellt

- *The Monarchy of Fear: A Philosopher Looks at Our Political Crisis*, by Martha C. Nussbaum (2018)

Although today’s atmosphere is marked by partisanship, divisive rhetoric, and the inability of two halves of the country to communicate with one another, Nussbaum focuses on what so many pollsters and pundits have overlooked. She sees a simple truth at the heart of the problem: the political is always emotional. Globalization has produced feelings of powerlessness in millions of people in the West. That sense of powerlessness bubbles into resentment and blame.

- *The People vs. Democracy: Why Our Freedom Is in Danger and How to Save It*, by Yascha Mounk (2018)

Two core components of liberal democracy—individual rights and the popular will—are

increasingly at war with each other. As the role of money in politics soared and important issues were taken out of public contestation, a system of “rights without democracy” took hold. Populists who rail against this say they want to return power to the people. But in practice they create something just as bad: a system of “democracy without rights.”

- *Om tyranni : Tjugo lärdomar från det tjugonde århundradet (On Tyranny : Twenty Lessons from the Twentieth Century)*, by Timothy Snyder (2017)

Dagens politik skapar nya hot som liknar dem vi såg födas under 1900-talets katastrofår. Mänskligheten är inte klokare idag än då Europas demokratier fick vika sig för fascismen, nazismen och kommunismen. Vår fördel är att vi möjligen skulle kunna lära oss något av erfarenheterna.

- *Vägen till ofrihet : Ryssland, Europa och USA (The Road to Unfreedom: Russia, Europe, America)*, by Timothy Snyder (2018)

Ryssland hittade allierade hos nationalisterna, oligarkerna och radikala överallt och deras målsättning att upplösa Västvärldens institutioner, stater och värderingar fann en klangbotten inom Västvärldens egna gränser. Populismens framväxt, Britternas röst emot EU samt valet av Donald Trump var alla Ryska målsättningar men att de uppnått dessa mål säger något om Västvärldens sårbarhet.

- *Så dör demokratier (How Democracies Die)*, by Steven Levitsky, Daniel Ziblatt (2018)

Steven Levitsky och Daniel Ziblatt, som har ägnat mer än tjugo år åt att studera demokratiers sammanbrott i Europa och Latinamerika, menar att svaret är ja. Demokratier går inte längre under i en revolution eller en militärkupp utan genom en långsam, ihållande försvagning av livsviktiga institutioner som domstolsväsen och media, och en gradvis urholkning av etablerade politiska normer.

- *Democracy May Not Exist, But We'll Miss It When It's Gone*, by Astra Taylor (2019)

There is no shortage of democracy, at least in name, and yet it is in crisis everywhere we look. From a cabal of plutocrats in the White House to gerrymandering and dark-money campaign contributions, it is clear that the principle of government by and for the people is not living up to its promise. The problems lie deeper than any one election cycle. As Astra Taylor demonstrates, real democracy—fully inclusive and completely egalitarian—has in fact never existed.

- *Demokratins skymning (Twilight of Democracy: The Seductive Lure of Authoritarianism)*, by Anne Applebaum (2020)

Applebaum utforskar i boken attraktionen av nya auktoritära rörelser för människor som lever i demokratier. Vad erbjuder dessa rörelser? Till vilka instinkter talar de? Varför har de dykt upp just nu? Hon utforskar också polariseringen och dess effekter, meritokratin och dess missnöje. Men det viktigaste fokuset ligger på attraktionen av totalitärt tänkande och enpartistatens lockelse.

Webbsidor

Sveriges riksdagen firar demokratin: <https://firademokratin.riksdagen.se/>

Demokrati 100 år – Regeringen: <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/demokratin100/>

Vår demokrati (Kommittén Demokratin 100 år): <https://vardemokrati.se/>

Demokrati100 (Kungliga biblioteket och Riksbankens Jubileumsfond):
<https://demokrati100.se/>

V-Dem: Global Standards, Local Knowledge: <https://www.v-dem.net/en/>

SOM-institutet (Göteborgs universitet): <https://www.gu.se/som-institutet>

Demokratiindex (The Economist): <https://sv.wikipedia.org/wiki/Demokratiindex>

Vad är demokrati? ur boken *Om Sverige* (finns på flera språk):
<https://www.informationsverige.se/sv/jag-har-fatt-uppehallstillstand/samhallsorientering/boken-om-sverige/att-paverka-i-sverige/vad-ar-demokrati/>

Definition av demokrati (Forum för levande historia): <https://www.levandehistoria.se/fakta-fordjupning/demokratin-och-du/definition-av-demokrati>

Strategi för en stark demokrati – främja, förankra, försvara (Regeringens prioriteringar i demokratipolitiken, 2018) <https://www.regeringen.se/informationsmaterial/2018/06/strategi-for-en-stark-demokrati--framja-forankra-forsvara/>